

Rånåsfoss bru

Det foregår en kraftig fortetting av innbyggere i områdene rundt Gardermoen. Tidligere tettsteder blir byer, og stadig flere folk flytter til regionen.

I dag er det i underkant av 150.000 som bor på Romerike. I 2030 regner man med at befolkningen har økt til cirka 1,5 mill. I 2060 til 2 mill. Nye og større veier må bygges, tunneler og bruer anlegges, og alt sammen skal vedlikeholdes. Forvaltning av arealer og utbygging av kommunikasjon har store utfordringer.

Statens Vegvesen ble i 1997 pålagt av Samferdselsdepartementet å lage en «Nasjonal verneplan for veiger, bruer og vegrelaterte kulturminner» i samarbeid med Riksantikvaren. Verneplanen kom ut i 2002. Til sammen 270 objekter fra Norges veihistorie er med i planen, deriblant Rånåsfoss bru.

Etter kulturminneloven har Riksantikvaren fredet et utvalg av disse objektene, og vi skal merke oss at utvalget ikke er foretatt én gang for alle. Siden 2002 er flere på vernelista valgt ut til fredning. Det er utarbeidet en forvaltningsplan for alle de objektene som er i vegvesenets eie – omlang halvparten av de 270. Forvaltningsplanene er en utdyping av vernet og beskriver hva vernet omfatter. (Opplysninger hentet fra Statens Vegvesens hjemmeside).

Statens Vegvesen eier altså kulturminner de er pålagt å ta hensyn til og sørge for så de ikke forfaller.

At Statens Vegvesen har mange og kostnadstunge utfordringer, det er ikke vanskelig å forstå. Man er nødt til å prioritere på de aller fleste områder i samfunnet, både lokalt og nasjonalt.

Så kommer det ubehagelige

spørsmålet: hva skal man da nedprioritere?

I pressområdet Romerike forsvinner kulturminner fire ganger raskere enn ellers i landet. Det er en statistikk som i seg selv er et svar på spørsmålet over. Når kulturminner forsvinner så fort, så handler det om nedprioritering. Her kommer enda et vanskelig spørsmål: Skal absolutt alt «gammelt» bevares? Nei, det skal ikke det! Det kan bare få blitt et utvalg. Men her er det viktig at det man bevarer, gir et representativt bilde av folks liv og aktiviteter og et samfunns historie.

Tre uttalelser som støtter bevaring av Rånåsfossbrua:

1. Fra Statens Vegvesen

I «Nasjonal verneplan» leser vi under «Vurdering» av Rånåsfossbrua (s. 264):

«Brua er ei av landets første myke hengebruer som på den tiden representerte en ny og dristig konstruksjonsmåte. Disse bruene ble etter hvert en norsk spesialitet. For Rånåsfoss bru må det utarbeides spesifikke vernebestemmelser».

2. Fra Sørums kommunes kulturminneplan

Under «Hvordan vurderes verneverdi» står det: «Kulturminner kan ha betydning for opplevelse, gjenkjenning og tilhørighet», og Rånåsfoss bru er ført opp i vernekategori 2 – VK2. Det vil si: «Kulturminne/- miljø med stor lokal/regional betydning. Bevaringsverdig, bør sikres gjennom regulering til spesialområde bevaring».

3. Bingen Lenseminneforening

Til brua knytter det seg historie om byggingen av kraftstasjonen på Rånåsfoss, om jernbanen, tradisjon om tømmerfløting og tømmerrenner. Etter at «nybrua» ble åpnet i 1989, blir «gamlebrua» fra 1927 brukt som gang- og sykkelvei og er viktig for

Berit Leikhammer.

den mye brukte natur- og kulturstien som følger elva nedover helt til Hammeren ved Rømua. Rånåsfoss bru har stor betydning ikke bare for forståelsen av hvor viktig Glomma har vært og er for Sørums, men også for friluftsliv og rekreasjon i menneskers hverdag med mange biler og et stort veinett.

Kultursjefen i Sørums, Erik Vea, uttalte i RB 21.1: «Dette må vurderes grundig. Vi er veldig opptatt av kulturminner i Sørums og er stolte av disse!» Det er tydelig tale.

Vår kommune har – ikke minst i og langs Glomma – mye å tilby som setter Sørums på kulturminnekartet. Flere turister finner veien hit. Flere vil bosette seg her, folk trives og blir boende i Sørums. Skatteinngangen til kommunen er avhengig av dette.

Bingen Lenseminneforening ber om at Statens Vegvesen tar inn over seg og ser de verdiene Rånåsfoss bru har, ikke bare økonomisk og trafikalt. Vi ber om at man «vender alle steiner» og er lydhør overfor stemmer i Sørums som ber om at dette kulturminnet må bevares for ettertida som del av kulturmiljøet på Rånåsfoss.

Videre ber vi Sørums politikere og administrasjon om å ta grep og være tydelige i denne saken. Vi har ikke råd til å miste Rånåsfoss bru!

**Berit Leikhammer for styret,
Bingen Lenseminneforening**